

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstr. — Telef. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina 6 Dinarjev,
za inozemstvo 8 Din.

Odgovor.

Čez dober mesec se je oglašil »Slovenec«, ki poroča »iz narodno socialističnega tabora«, da je bilo poročilo »Nove Prave« o delegatskem zboru NSS netočno, da je bilo strankino načelstvo nepravilno izvoljeno in da je tako zvana opozicija na delegatskem zboru predstavljala pravzaprav večino. »Slovenec« poroča »iz narodno socialističnega tabora« je tudi osebnega mnenja, da je sedanja taktika NSS pogrešna in da so že storjeni sklepi, da se skliče izreden strankin zbor, na katerem se bo vrglo izvoljeno načelstvo NSS.

Za klerikalnega »Slovenca« je razumljiva vnema, da skuša predočiti posamezna mnenja gotovih zgagarjev v naših vrstah, kot mnenje večine narodnih socialistov. Kajti klerikalcem gotovo ne gre v račun, da se je večina NSS izrekla za enotno napredno-socialno fronto, ki je nevarna tudi reakcionarni SLS. Precejšen del svojih političnih uspehov si ima SLS zahvaliti ravno razcepjenosti naprednih skupin v Sloveniji. Če bi napredne skupine nastopile enotno, bi SLS nikdar ne dobila ljubljanskega mandata in bi tudi dežele ne preobvladovala s svojimi glasovi v takem obsegu, kot se je zgodilo pri zadnjih skupščinskih volitvah, da klerikalne komande na ljubljanskem magistratu in še kje drugje pri tej priliki niti ne omenim. Klerikalci so naravnost politično uživali, ko so se napredne skupine med seboj klale na nož. Godilo se je pač po prislovcu, kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima. Zadnji čas je zato, da je prišlo med napredne skupine spoznanje, da se napravi negativnemu boju konec in to v korist vseh naprednih skupin. Da so vsled tega novega kurza v slovenski napredno-socialni javnosti najbolj nezadovoljni klerikalci, nas naravnost veseli, ker smo še bolj prepričani, da smo na pravi poti.

Hvala s klerikalne strani bi bila za nas le opozorilo, da moramo drugače ravnati.

Pričakujemo, da je tudi informatorju »iz narodno-socialističnega tabora« (če pomisli samo na protiklerikalno politiko čeških narodnih socialistov), skrajno neljuba zaščita klerikalnega »Slovenca«, ki poleg tega piše tudi neresnico, če trdi, da se delegatski zbor ni pravilno vršil. Če je bila »opozicija« v večini, zakaj je potem zapustila zborovanje, zakaj ni glasovala in uveljavila svoje »večinske« volje? Sicer pa klerikalci in njihovi prijatelji sploh niso merodajni, da besedičijo o volitvah na delegatskem zboru. Za nas je merodajen izključno le naš organizacijski red, po katerem se je najtočneje ravnalo na delegatskem zboru.

»Slovenec« tudi nekaj fantazira o izrednem delegatskem zboru in se pri tem sklicuje na mariborsko krajevno organizacijo NSS. Že danes pa lahko povemo »Slovencu«, da izredni delegatski zbor gotovo ne bo sklican v svrhu v kakršno si ga on tako želi, ker je ne samo z glasovanjem na delegatskem zboru, ampak tudi iz po delegatskem zboru došlih pismenih izjav naših organizacij razvidno, da ogromna večina naših pristašev hoče, da se izvrši strankino udejstvovanje v pravcu, kot je bilo z večino glasov sklenjeno na zadnjem delegatskem zboru.

Vsem onim pa, ki se še prištevajo med narodne socialiste in bodo samo poskušali v javnosti izzivati debate o internih strankinih zadevah, že v naprej povemo, da ne bomo trpeli v svojih organiziranih vrstah prav nobenih bertonarij. Če ima kdo kaj povedati, naj pride s svojimi predlogi pred strankine forume. Zaplotnik narodni socialist ni in ne more biti. Kajti z zaplotniško politiko bi se sam izključil iz naših vrst.

se je Lj. Jovanoviću zdel čas primeren, je stopil sam na mesto svojega zeta Stojadinovića in obrnil je ost obtožb naravnost na Pašićeva prsa. Radić pa je korupcijo porabil za novo svoje bojno geslo in je hotel z njim zbitva nasipati svojim seljakom peska v oči. Ker Radić ve, da njegove neizpoljene obljube glede mirovne seljaške republike ne more prav nobeno geslo nadomestiti uspešneje, kot ravno kričanje zoper korupcijo. In vsled tega je Radić kričal.

Toda kričal ni dolgo. V beograjskih in zagrebških listih se je nakrat razlila kar cela povodenj korupcijskih afer, ki pa so se beležile na račun vodilnih osebnosti Radićeve stranke. Kopje, ki ga je tako junaško vihtel Radić proti radikalom — šlo je in gre pravzaprav le na starega Pašića — so radikali prav spretno izvili iz njegovih rok in ost se je kakor sama po sebi obrnila proti Radićevo najbližji okolici. Radić je prišel ob sapo in posledica je sedanja vlada.

Toda beseda je postala meso in živi med nami dalje. O korupciji se govori povsod, med vodilnimi političnimi krogi prav tako, kot med preprostimi delovnimi sloji. Zastorji so se dvignili in vsa javnost je videla, koliko gnulobe se skriva za njimi. In vsa jugoslovanska javnost zahteva, da se s to gnulobo pomene, da se vse korupcijske afe, pa naj bodo pisane na ta ali oni račun, temeljito razčisti in krivci postavijo pred pristojno sodišče.

Zmeda v parlamentarnih krogih je vsak dan večja. Nikdo ne ve ne kod ne kam. In pri presojanju položaja in predvidevanju prihajajočih dogodkov je treba največje previdnosti. Popolnoma jasno je samo to, da je padec sedanje vlade neizogiben, ker vlada, ki se naslanja le na medsebojno prevarantstvo dveh strank, obstati ne more.

Korupcija se more zopet izbrisati iz našega javnega življenja. Tega se zavedajo danes vsi pošteni ljudje. In ne sme se obstati samo pri aferah Rade Pašića, ne pri radićevih, temveč prav je, če se preišče delo in poslovanje vseh onih javnih delavcev, na katere leži sum zlorabljanja državne oblasti in državnega premoženja v sebične namene. In vsi osumljeni se morajo za čas preiskave umakniti s političnega pozorišča in prepustiti svoja mesta možem priznane čistih rok.

Izgleda, da se stvar tudi v resnici razvija v to smer. Sedanja situacija je nevzdržna in skoro bo treba vprašati narod, volilce za njihovo mnenje. In oni, ki so umazanih rok, volitev ne smejo voditi. Ker boj proti korupciji mora postati stvar vsega naroda, ki mora pokazati toliko zdravja, da bo prenesel prerež gnojnih turv na svojem telesu.

Narocajte „NOVO PRAVDO“!

Proti korupciji.

Vse korupcijske afe se morajo preiskati in krivci postaviti pred sodišče. — Vsi korupcionisti morajo izginiti iz javnega življenja.

Svoje čase slovensko ljudstvo besede korupcija ni poznalo. Pojavila se je kvečjemu tu in tam o škandalih, ki so se dogodili izven meja slovenske domovine. Po prevratu pa je tudi v tem pogledu kot v marsikakem drugem, postalo popolnoma drugače in beseda korupcija je prešla v stalni besedni zaklad vsakega slovenskega človeka.

Pa pustimo to in ozirimo se samo na zgodovino zadnjih dni. V Beogradu te priskutne

besede ne poznajo šele od včeraj, toda javno je niso rabili. Dokler ni Pašić postal star in se ni nekaterim njegovim prijateljem zazdelo, da je čas, da jim prepusti svoje visoko mesto v stranki in državi. In ker niso mogli navaliti nanj samega, ga skušajo podreti s tem, da so koncentrično napadli njegovega sina.

Napad je bil skrbno pripravljen. Po začetnih namigavanjih po beograjskem časopisu so se pojavile odkrite obtožbe. In, ko

O binkošti vsi v PTUJ!

Boj se nadaljuje.

Krvavi spopadi. — Pogoji za konec stavke. — Vzorna solidarnost angleškega delavstva, ki lahko vzdrži dvomesečno stavko.

Gigantska borba med kapitalom in delom, največja, kar jih pozna zgodovina, traja še vedno. Generalna stavka na Angleškem prehaja že v svoj drugi štadij. Na eni strani številni stavkokazi, ki za silo vzdržujejo pulziranje angleškega gospodarskega življenja, na drugi strani pa se stavkovnemu gibanju pridružujejo nove kategorije delavstva, kategorije, ki so za preskrbo najnujnejših življenjskih potreb najvažnejše. Stavkati so pričeli namreč tudi peki in delavci ostalih živilskih industrij in skoro se zdi, da so stopile te kategorije delavstva v stavko nekoliko prezgodaj in kar na svojo roko, ker voditelji vsega pokreta gotovo niso hoteli uporabiti tega predzadnjega sredstva prezgodaj. Če se bo namreč tudi stavka živilskega delavstva v svojih posledicah izjalovila, potem ostane samo še odkrito nasilje, boj na nož, pri katerem bo teklo mnogo krvi.

Izgleda, da se vlada, ki stoji nekako v sredini med kapitalom in delom, ne bo dala tudi s tem sredstvom spraviti na kolena. Stavkokazi se dnevno množe, na drugi strani pa razpolaga vlada tudi z dovolj veliko vojaško močjo, da bi v potrebi lahko tako izdatno podprla svojo policijo, da bi v kali zadušila vsak revolucionaren pokret. Oborožen spopad bi pomenil zadnji obupni korak delavstva, v katerem pa bi, kot vse kaže, delavstvo utojnilo v lastni krvi. Ker kapital ima zveste in dobro oborožene hlapce.

Dobro je, da se tega izkušeni delavski voditelji angleškega proletarijata zavedajo in vsled tega ni verjetno, da bi prišlo do večjih krvavih spopadov, dokler bodo oni obdržali vajeti v rokah. Posamezni krvavi boji, do katerih je prišlo tekom stavke, so se bili proti njihovi volji in njihova povelja še vedno glase: Ohranite mirno kri! Nevarnost pa obsto-

ja v tem, da se polaste vodstva delavskega mišljenja neodgovorni elementi, katerim ne gre za stvar, za katero se danes bori angleški proletarijat, temveč le za diktat iz Moskve, ki bi skratka hoteli strokovne zahteve angleškega delavstva spremeniti v politične, in iz ogromnega socialnega boja, ki ga danes bije angleško delavstvo ustvariti krvavo politično revolucijo, ki je svoj čas gospodarsko opustošila Rusijo in pretresla do kosti vso Evropo.

Angleška vlada stalno poudarja, da so vsa vrata k pogajanjem odprta, toda da mora delavstvo preje prenehati s stavko, ker da pod terorjem splošne stavke nikakor ni misliti na uspešen potek. Voditelji delavstva pa zahtevajo, da naj da vlada kakšne garancije, da bodo pogajanja vodila do dejansvenih zaključkov in da se ne bo vse breme, ki ga angleško narodno gospodarstvo mora nositi in prenesti, naložilo na rame delavstva. Predvsem pa zahteva delavstvo preklic izprtja tisočih in tisočih rudarjev in ostalih delavcev, katere so lastniki podjetij pognali na cesto, še preden se je stavka pričela.

Preden bo prišlo do novih pogajanj, se bo boj nedvomno še zaostрил. Blagajne strokovnih organizacij bodo po zagotovitvi delavskih voditeljev vzdržale vsaj en mesec. Pomuč delavstva iz ostalih držav je izredno izdatna, tako da bo angleški proletarijat izdržal v svoji gigantski borbi lahko vsaj še dva meseca. Toda, kot smo povedali že v zadnjem članku, ni verjetno, da bi se stavka v svoji dosedanj obliki vodila dalj časa. Ali bo prešla v revolucionarno gibanje, ali pa bo prišlo do sporazuma, ki bo pravično razdelil bremena angleške gospodarske krize in končal boj, pri katerega dolgem trajanju bi moral obubožati tudi bogati angleški narod.

Socialno življenje v Sovjetski Rusiji.

Socialistična komisija si je na licu mesta ogledala socialne ustanove, gospodarske in kulturne naprave. — Gmotno stanje ruskega delavstva je neugodno. — V Rusiji ne vlada delavstvo. — Krvav politični teror.

Avstrijska socialna demokracija je poslala v Rusijo posebno komisijo z nalogo, da se na lastne oči prepriča o sedanjem stanju socialnega življenja v sovjetski republiki. Ta komisija, ki se je zadrževala v Rusiji več mesecev, se je te dni vrnila in podala svoje poročilo, v katerem poudarja, da si je mogla neovirano ogledati vse važnejše socialne ustanove, gospodarske in kulturne naprave in da je slika, ki jo podaja o Rusiji, resnična. Ker nam je mnogo ležeče na tem, da so naši čitatelji pravilno informirani o življenju v Rusiji, o katerem se tako često podajajo popolnoma protislovni opisi, povzemamo iz gornjega poročila najvažnejše podatke.

Tehnična oprema tovarn

ni na višku, vendar pa se opaža izboljšanje. Ponekod vladajo še zelo primitivne razmere. Poleg starih tovarn nastajajo tudi nove. Delovna doba znaša 8 ur na dan, pri nočnem delu 7 ur in pri zdravju škodljivem delu 6 ur, za mladoletne delavce do 16. leta 4 ure, od 16. do 18. leta pa 6 ur.

Mezda je urejena po kolektivnih pogodbah, ki se dele na 17 kategorij. Prve tri najnižje kategorije veljajo za mladoletne delavce. Večina delavcev stoji v 7. in 8. kategoriji, v višjih je malo, v najvišji 17. pa se nahajajo samo specialisti in inženirji.

Povprečni zaslužek delavca

znaša v kovinski industriji 59.3 rubljev (87% predvojnega zaslužka), v rudarstvu 50.6 rubljev (70.5% p. z.), v tekstilni industriji 43.9 rubljev (116% p. z.) in v kemični industriji 52.7 rubljev (121% p. z.). Vrednost rublja znaša Din 28 in ker so industrijski proizvodi 2 do 3 krat dražji, kot pri nas, gmotno stanje ruskega delavca ni ugodno. Mezda tudi ni vedno enaka, ker se ravna po donosnosti tovarne in je vsled tega enkrat nižja enkrat višja.

V Rusiji je okoli milijon brezposelnih,

toda med njimi je malo visoko kvalificiranih delavcev. Državna podpora brezposelnim znaša mesečno 12—15 milijonov rubljev. Pravica do te podpore traja samo 6 mesecev, kar je njena slaba stran. (V Avstriji n. pr. traja 18 mesecev.)

Ženske prejemajo za isto delo isto plačo, vendar pa se prejemki zelo razlikujejo, ker se ženske pač ne porabljajo za kvalificirano delo. Tako se je na konferenci ruskih strokovnih organizacij ugotovil povprečni mesečni zaslužek

v kovinski industriji za moškega 76 rubljev, za žensko 32 rubljev;

v tobačni industriji za moškega 64 rubljev, za žensko 48 rubljev;

v čevlarski industriji za moškega 58 rubljev, za žensko 54 rubljev.

V vsaki tovarni skoro se nahajajo otroški vrtci, kjer so delavski otroci čez dan z vsem preskrbljeni, tako da ne ovirajo žensk pristopa k delu. Vsa socialna bremena nosi podjetnik, v večini slučajev torej država.

V Rusiji se veliko zida, toda kljub temu je

stanovanjska beda

velika in delavci še v mnogih slučajih stanujejo po luknjah, ki nimajo niti okna. Nastajajo pa tudi lepo urejene in higiensko opremljene delavske stanovanjske naselbine.

Socialno zavarovanje

obsega začasno delanezmožnost, bolezen, bolezen žene, nosečnost, porod, invalidnost itd. Vse breme nosi zopet podjetnik. Soc. zavarovanje seveda ne obsega vsega ruskega delavstva, ker kmečkih delavcev ni lahko pritegniti. Podpora se izplačuje od prvega dneva delanezmožnosti in znaša v slučaju bolezni polno plačo za vso dobo bolezni, pri porodu polno plačo 2 meseca pred in 2 meseca po porodu; pogrebna znaša enomesečno plačo, če je trajalo zavarovanje nad 10 let, sicer pa polmesečno plačo. Posmrtna renta nepreskrbljeni tričlanski rodbini znaša četrtno mesečne plače, pri manjši rodbini manj. Invalidna renta se ravna po stopnji delazmožnosti in dosega pri popolni invalidnosti polno plačo. Starostno zavarovanje do naša polovico plače in znaša v Moskvi in Leningradu 30, v provinci pa 20 rubljev mesečno. Seveda vseh teh dobrot danes še niso deležni vsi invalidi in starci, ker ni denarnih sredstev, ki se dajo nabrati le tekom desetletij.

Delavstvu so na razpolago številni sanatoriji in okrevališča. Dopusti znašajo pri lažjem delu 2 tedna, pri težkem delu 1 mesec na vsakih 6 mesecev dela. Ta socialna bremena seveda zelo podražujejo vso produkcijo, in kot povedano, so produkti 2 do 3 krat dražji kot pri nas. Toda delavstvo upa, da se bo tudi v tem pogledu kmalu obrnilo na bolje.

Skrbstvo za vojne invalide

stremi predvsem za tem, da jim vrne delazmožnost. V posebnih šolah se pripravljajo na primerne poklice in princip je, da se potem plačujejo kot njihovi zdravi tovariši. Če pa je invalid za vsako delo popolnoma nezmožen, se oskrbuje ali v kakem invalidskem domu ali pa v krogu njegove rodbine.

Ženske in mladoletni se ne smejo uporabljati za nočno delo, na kar pazijo posebni komisariji.

Strokovne organizacije

so osnovane na zasebnopravni podlagi in ne predstavljajo državnih korporacij. Toda obstoja državni predpis, po katerem mora vsak, ki je 4 tedne v kakem podjetju, pristopiti k strokovni organizaciji, ki ga pa sprejme šele na sklep vseh delavcev, ki so zaposleni v dotičnem obratu. Ruske strokovne organizacije štejejo danes 7,846.000 članov in so ustanovile do 1. januarja 1925 3417 delavskih klubov, 7995 rdečih koticikov, 6803 knjižnice z 8,414.000 knjigami in 4500 športnih krožkov.

V armadi

ne obstoja v socialnem pogledu nikaka razlika med častniki in vojaki. V vojašnicah vlada domače življenje in razen v vojaški stroki se vojaki izobrazujejo še v kakem drugem poklicu, kmečki kakšne obrti, meščanski pa poljedelstva.

Posebnost predstavljajo v industrijskih krajih nočni

sanatoriji.

Če zbolijo kakšen delavec, pa je kljub temu še delazmožen, gre po delu v tak sanatorij, kjer se okoplje, preobleče v zavodovo obleko in se potem v poslopu po svoje zabava. Ob 8. je večerja, ob 9. se ugasne luč. Drugi dan zjutraj gre zopet na delo in to se ponavlja, dokler se ne povrne zdravje ali pa bolezen toliko poslabša, da nastopi popolna delazmožnost. Stroške za te sanatorije nosi socialno zavarovanje.

Stanarina

se v Rusiji plačuje regresivno, to se pravi, čim manj kdo zasluži, tem manj plača za stanovanje. Delavec, ki na primer zasluži 30 rubljev na mesec, plača za sobo in kuhinjo 30 kopejk, če pa zasluži 50 rubljev, plača za isto stanovanje 60 kopejk, če zasluži sto rubljev pa 1 rubelj 80 kopejk in tako dalje.

Cerkev

se je popolnoma odločila od države. In tukaj se je zopet pokazala velika sebičnost širokih ljudskih vrst. Dokler je svečenike plačevala država, so ljudje še hodili v cerkve. Sedaj pa, ko so se ustanovile samoupravne cerkvene občine in bi morali ljudje sami plačevati svoje duhovnike, pa naenkrat nimajo denarja. Kakor je znano, se je

prepoved točenja alkohola

ukinila 1. oktobra 1925. Kalinin je sam priznal, da je bila tega dne polovica Rusije popolnoma pijana. Vsled tega je država takoj dvignila prvotno ceno pol rublja za steklenico žganja na poldrugi rubelj. Žganjetoč pa se je zopet dovolil vsled tega, ker so kmetje za skrivaj kuhano žganje zahtevali pretirane cene. Pijančevanje se je sedaj poleglo in delavstvo se s predavanji navaja k treznosti. Za

politični sistem.

ki vlada v Rusiji, pa je značilno vprašanje, ki ga je postavil Oto Bauer, znani voditelj avstrijske soc. demokracije: v katerem smislu

se more in sme reči, da vlada v Rusiji delavstvo? V Rusiji ne vlada delavstvo, temveč komunistična stranka, katere je sestavljena deloma iz delavcev, deloma pa iz bivših delavcev, ki so sedaj uradniki v sovjetski upravi. V stranko se sprejemajo samo zanesljivi ljudje. Če pa se hoče vlado proletarijata vzeti resno, potem se mora državna uprava tako organizirati, da je delavstvu možno izmenjati vlado, če se mu zdi to potrebno. Tega pa rusko delavstvo ne more storiti. Komunistična stranka obvladuje državo in ne trpi nobene konkurence drugih socialističnih strank. V sovjete se ne smejo voliti nobeni pripadniki drugih strank, katerim so odvzeta vsa sredstva za legalno agitacijo.

V Rusiji obstoji še vedno sistem

preganjanja s strani upravnih oblasti.

Brez sodnega postopanja more G. P. U., naslednica črke, pograbitvi posameznike in jih poslati v Sibirijo ali Turkestan v pregnanstvo. V Rusiji ima monopol na politično udejstvovanje komunistična stranka, ostale socialistične stranke pa nimajo niti toliko pravic kot v fašistovski Italiji, ker so enostavno prepovedane. Da je bila za časa državljanske vojne taka diktatura potrebna, je razumljivo, toda ta čas je že davno preč. Današnja vlada v Rusiji ni izraz zaupanja ruskega delavstva in postala bo to šele tedaj, kadar bo delavstvo pri tajnih volitvah odločevalo in šele potem se bo lahko dejalo, da vlada v Rusiji delavstvo.

S poddržavljenjem produktivnih sredstev socializem še ni uresničen, temveč je uresničen šele tedaj, če obenem tudi državo obvlada delovni razred. Če pa se bere v uradnem ruskem poročilu, da se je 1. 1925 izvršilo v Rusiji 1200 smrtnih obsodb, potem se mora priznati, da bi bilo dobro, če bi v Rusiji obstojala legalna opozicija, ki bi kritizirala in kontrolirala delo komunistične stranke.

žigosati v Ptuj pri podružnici in na kolo-dvoru. Vožnja iz Ljubljane v Ptuj in nazaj stane torej na podlagi te izkaznice samo 55,50 dinarjev. Poslužite se izkaznic za polovično vožnjo. Dobite jih pri svoji organizaciji ali v tajništvu NSSZ, Narodni dom, pritičje, desno.

Udeleženci naj vzamejo seboj kaj prigrizka, ker bo obed šele ob 1. uri popoldne. Do obeda bo pa težko najti prilike za kak prigrizek.

Delegatsko zborovanje NSSZ. Na binkoštno soboto zvečer se vrši v ptujskem Narodnem domu delegatsko zborovanje NSSZ, na katerem se bo obravnaval dnevni red glavnega zbora. Za ta zbor so dobili člani upravnega odbora že vabila. Ravnotako so dobile vabila one podružnice, ki nimajo zastopstva v upravnem odboru. Prosimo vse vabljenе, da se tega važnega zborovanja zanesljivo udeležijo.

Glavni zbor NSSZ. Po določenem sporedu se vrši glavni zbor NSSZ točno ob 11. uri dopoldne v dvorani Narodnega doma v Ptuj. Na glavni zbor imajo dostop vsi vabljeni delegati, ki imajo na zboru tudi glasovalno pravico. Na zbor bodo pa pripuščeni tudi gostje, vendar pa le z vabilom. Vsi delegati, ki so prejeli vabilo za zbor, naj se tega važnega zborovanja sigurno in točno udeležijo. Želeti je, da se vsi udeleženci udeležijo glavnega zbora, ki bo obenem tudi manifestacija naše strokovne zveze.

Vsem podružnicam NSSZ! Osrednje vodstvo je te dni zopet razposlalo okrožnico, v kateri daje zadnja navodila za polet v Ptuj. Prosimo vse podružnice, da smatrajo to okrožnico kot zelo važno in se po njej ravnaajo. Vsaka podružnica mora agitirati med svojim članstvom za polet v Ptuj, ker želimo, da bo o binkošti v Ptuj veličastna manifestacija naše strokovne organizacije. Postopajte torej v smislu danih navodil v zadnji okrožnici. Poslane napake nalepite na vidna mesta. Ne pozabite praporov!

Vsem mladinskim in strankinim organizacijam je osrednje vodstvo NSSZ tudi razposlalo vabila in pozvalo na udeležbo v Ptuj. Člani teh organizacij bodo dobrodošli gostje, katerim se bo nudila prilika, da vidijo delo strokovnih organizacij. Vabimo posebno one organizacije, ki imajo svoje prapore, da pošljejo vsaj deputacijo s praporom. **O binkošti morajo vsi narodno socialistični prapori v Ptuj!**

Št. Pavel. Tukajšnja podružnica NSSZ ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 16. maja t. l. ob 9. uri v jedilnici tovarne. Vabimo vse brate in sestre, da se tega važnega občnega zbora udeležijo v čim večjem številu. Na občnem zboru poroča tudi delegat osrednjega vodstva iz Ljubljane.

Litija. Podružnica NSSZ v Litiji ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 16. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v gostilni Oblak. Z ozirom na važnost dnevnega reda, prosimo točne in zanesljive udeležbe. Občnega zbora se udeleži tudi delegat osrednjega vodstva iz Ljubljane in je dolžnost vseh članov, da ta občni zbor posetijo. Pogovorili se bomo tudi o poletu v Ptuj.

Vrhnika. V ponedeljek 10. t. m. se je vršil informativni sestanek za ustanovitev podružnice NSZ. Na sestanku je bilo videti živahno zanimanje za organizacijo. Ta dan nas je posetil tudi strokovni tajnik Kravos iz Ljubljane, ki je dal potrebna navodila za ustanovitev te prepotrebne organizacije. Upamo, da bomo kmalu imeli vzorno organizacijo, ki bo ščitila domačega delavca.

Kamnik. Pri nas se je pričelo resno gibanje za razširjenje NSZ. Ravno kar izvršeni odpusti delavstva iz smodnišnice so dali delavstvu zopet priliko videti, kaj je delavec, če je brez organizacije, človek brez glave. Danes je kamniško delavstvo po veliki večini brez organizacije. Sicer jih je nekaj malenkostnega v internacionali, pa so s to organizacijo zelo nezadovoljni. Pokret gre za tem, da se ojača NSZ, ki je vodilna strokovna organizacija našega delavstva.

Strokovni vestnik.

Binkoštna svečanosti v Ptuj.

Prihodnji teden pohitimo v Ptuj na glavni zbor Narodno socialne strokovne zveze in k razvitju prapora naše agilne in mlade ptujske pdržnice.

Ker želimo, da bo naš polet v Ptuj dobro organiziran in discipliniran, podajamo tukaj spored in navodila, po katerih naj se ravna vsak udeležnik.

V soboto, dne 22. maja (binkoštna sobota) odpotujejo točno ob 12.10 iz Ljubljane vsi člani osrednjega vodstva, upravnega odbora, nadzorstva in delegati posameznih podružnic. Tem se lahko pridružijo tudi taki udeležniki, ki želijo biti v Ptuj že na predvečer. Po prihodu vlaka v Ptuj ogled mesta. (Vidi kratek opis Ptuja na drugem mestu.) Po ogledu mesta skupna večerja v Narodnem domu, kjer se vrši točno ob 8. uri zvečer delegatski zbor NSSZ. Po delegatskem zboru prijateljski sestanek istotam.

Na binkoštno nedeljo zjutraj točno ob 5.27 odhod vseh udeležencev iz Ljubljane. Gorenjci morajo priti že na predvečer ali z polnočnim vlakom v Ljubljano. Udeleženci na progi Ljubljana—Maribor vstopajo na svojih postajah v vlak, ki gre iz Ljubljane ob 5.27.

Prihod v Ptuj ob 9.52. Takoj po prihodu se formira sprevod po sledečem redu: konjeniki, kolesarji, godba, prapori, osrednje vodstvo in upravni odbor, zunanji gostje, ptujska društva in domačini. Sprevod se ustavi pred magistratom, kjer bo pozdrav gostov in

slavnostno razvitje prapora.

Po razvitju prapora sprevod po istem vrstnem redu, ki gre po mestu v Narodni dom, kjer bo točno ob 11. uri dopoldne

glavni zbor NSSZ.

Po glavnem zboru bo v istem lokalu skupen obed, za katerega se je predhodno prijaviti pri rediteljih posameznih organizacij ali v Ptuj pri tajniku Kravosu. Po obedu zbirališče pred Narodnim domom od pol 3. ure naprej. Točno ob 3. uri odhod v Ljudski vrt z godbo na čelu. V Ljudskem vrtu javna ljudska veselica z raznovrstnim sporedom.

Po veselici odmori v stanovanjih in hotelih, kakor bo razdeljeno po došlih prijavah. V interesu vseh udeležencev je, da se predhodno prijavljajo za stanovanja. Stanovanje bo možno dobiti le potem nakazila ptujske podružnice, zato ne odlašajte s prijavo.

Na binkoštni ponedeljek zjutraj ogled mesta. Točno ob 8. uri pešizlet k Sv. Urbanu, kjer bo prijateljski poslovilni sestanek z Ptujčani.

Odhod iz Ptuja s poljubnimi vlaki.

Za v Ptuj je dovoljena polovična vožnja!

Vsak udeleženec prejme pri svoji organizaciji izkaznico, na katero je napisati ime udeleženca in dan odhoda. Izkaznice za polovično vožnjo veljajo za odhod v Ptuj od 20. do 24. maja, za povratek pa od 23. do 27. maja. Izkaznico je dati na postaji žigosati in je kupiti cel vozni listek, ki stane iz Ljubljane v Ptuj 55,50 dinarjev. Ta vozni listek je veljaven za povratek domov. Izkaznico je dati

Politični pregled.

Mednarodne konvencije za zaščito delavstva pred narodno skupščino. Ministra za socialno politiko in za zunanje posle sta predložila Narodni skupščini tri zakonske načrte o konvencijah za Mednarodni delovni urad. Prvi zakonski predlog vsebuje konvencije o brezposelnosti, o zaposlenju žensk pred in po porodu, o minimalni starosti pomorščakov, o nedeljskem počitku, o obveznem zdravniškem pregledu in o postopanju z domačimi in inozemskimi delavci pri nezgodah. Drugi načrt se nanaša na konvencije o nezaposelnosti pomorščakov v primeru brodoloma, o omejitvi delovnih ur v industriji, o pravici združevanja poljskih delavcev, o nezgodah poljskih delavcev, o uporabi svinčenega belila v slikarstvu in o delu v pekarnah. Tretji zakonski predlog ima le eno konvencijo, namreč o spremembi člena 293. versailleske mirovne pogodbe glede sestave upravnega odbora Mednarodnega delovnega urada. Po tem predlogu naj bi se število zastopnikov delavcev, zvišalo od 12 na 16, število delodajalcev pa od 6 na 8. Vlada upa, da dobi v na ta način razširjenem odboru enega zastopnika. Zadnji čas je, da naš parlament ratificira konvencije. Saj bo med zadnjimi. Povsod so že ratifikacije izvedene.

Seja radikalnega kluba. Za Pašičevo avtoriteto v radikalnem poslanskem klubu je značilna klubova seja, na kateri so se izvolili člani predsedstva. S kratkim nagovorom otvori Pašić sejo, in pravi: »Gospodje poslanci izvolite imenovati kandidate.« — Nekaj poslancev zakliče: »Kar vi jih imenujete.« — Pašić nato lepo po vrsti prebere imena podpredsednikov, tajnikov in blagajnikov in predsedstvo — je izvoljeno ter seja zaključena. Nihče ne ugovarja, tudi Jovanovičevci ne, četudi se je govorilo, da jih je baje — štrideset!

Atentat makedonstvušičih. V Strumnici je očitno na povelje makedonskega komiteja neznanec vrgel v hotel »Srbski kralj« bomb in nato še eno na cesti med begom, da sta obležala dva mrtva, petnajst jih je pa bilo ranjenih. Vlada je poslala ostro noto v Sofijo, kjer se zahteva izsleditev krivcev in razpust makedonskega komiteja. Sofijska vlada je odgovorila zelo miroljubno, vendar pa razen lepih besed ni dala nobenega drugega zadoščenja.

Volitev v Interparlamentarnem odboru. Neznosne razmere med radikali in radičevci karakterizirajo tudi volitve predsednika v interparlamentarnem odboru. Radikali so postavili kandidata v osebi poslanca dr. Velizarja Jankovića. Radičevci so se odločno branili voliti Jankovića, ki je znan Pašičev pristaš. Opozicija je kandidirala Ljubo Jovanovića. Radičevci so glasovali z opozicijo, tako da je bil izvoljen za predsednika z enim glasom večine Jovanović. Glasovanje v interparlamentarnem odboru je nov dokaz, da se koalicija med radikali in radičevci ne bo dolgo držala.

Nesoglasja med radikali. Na zunaj sicer izgleda, da je radikalni klub enoten, vendar se pa od časa do časa pojavijo med posameznimi radikalnimi poslanci tako ostra nasprotja, da ne ostanejo brez odziva v javnosti. Posebno oster je bil spopad med poslancema Dragovićem in Maksimovićem, kjer je prvi očital drugemu, da je imel in še ima najožje vezi z Jovanovićem. Maksimović se je zagovarjal in kar je značilno za sedanjo politično situacijo, zatajil Jovanovića.

Obsojeni Rade Pašić. Pred beogradskim sodiščem je bil Rade Pašić obsojen radi žalitev, ki jih je izrekel v »Politiki« proti dr. Stojadinoviću na 15 mesecev zapora in na 130.000 Din raznih tožnih stroškov. Sedaj se nahaja Rade Pašić v Opatiji, to je izven meja naše države...

K politični situaciji. Vsa politična pozornost je osredotočena na korupcijsko debato, ki bo danes otvorena v parlamentu. Vlada kot opozicija imata pripravljen material za napad, oziroma za obrambo. Gotovo je s korupcijskimi aferami zelo omajana disciplina v radikalni stranki. Vse se zaveda, naj izpade korupcijska debata tako ali tako, iz vodilnih mest radikalne stranke se bodo morali umakniti vsi, ki so količkaj zapleteni v korupcijske afele. — **Položaj Uzunovičeve vlade** je nevzdržen. Sicer je lahko mogoče, da se sedanja vlada še nekoliko časa vzdrži v svojih pozicijah samo zato, ker trenutno ni najti nobene druge vladne kombinacije. Več kakor gotovo pa je, da bo Uzunovičevi vladi sledila volilna vlada, ki bo na jesen ali pomlad izvedla tudi nove volitve.

Po drugih državah.

Jugoslovanska stranka v Romuniji. Priprave za volitve v Romuniji so v polnem teku. Tudi Jugoslovani, bivačiči na teritoriju Romunije se bodo samostojno udeležili volitev. Pretekli teden so sklenili, da ustanove jugoslovansko stranko, katere vodstvo je že stopilo v stik z vodstvi romunskih strank v Bukarešti, da sklene volilni kompromis, da bodo tudi Jugoslovani zastopani v romunskem parlamentu.

III. skupščina Zveze narodov je sklicana za 6. septembra. Na dnevnem redu se nahaja predlog za reorganizacijo Zveznega sveta in predlog za sprejetje Nemčije v Zvezo.

Vojna v Maroku. Mirovni dogovori med Rifanci na eni strani in Španci ter Francozi na drugi strani so se razbili. Vojni napadi so se takoj zopet obnovili.

Razlástitev nemških knezov. Nemški parlament je razpravljal o predlogu, da se razlásti vse bivše nemške kneze in izroči premoženje državi ter sklenil z 236 proti 142 glasovom, da se razlástitev ne izvede. Za razlástitev so glasovali samo socialni demokrati in komunisti.

Italija se oborožuje. Rimska zbornica razpravljala o državnem proračunu. Za italijansko vojsko so bili dovoljeni ogromni krediti. Pri debati o proračunu ministrstva za zrakoplovstvo se je zvedelo, da je imela Italija, ko so prevzeli oblast fašisti, 200 vojaških letal. Danes ima Italija 800 vojaških letal in dobi tekom tega leta vojska še novih 600 letal, ki so v prvi vrsti določeni za izvidno službo in bombardiranje.

Grška se oborožuje. Italijanska vlada je dovolila Grčiji posojilo v znesku 100 milijonov lir, za katero vsoto kupi Grčija v Italiji vojni material. Prvotno je nameravala najeti Grčija posojilo v Franciji.

Monarhistična zarota v Nemčiji. V Berlinu so prišli na sled zaroti, katere namen je bil odstaviti predsednika republike in na njegovo mesto ustoličiti bivšega cesarja Viljema. Več voditeljev zarotniške akcije so zaprli.

Vojaški nemiri na Poljskem. Proti sedanji Witoszovi vladi so se uprli razni vojaški oddelki, katerim načeljuje maršal Pilsudski. Vladne čete so zastražile vhode v Varšavo, kmalu so se pa umaknile, nakar je Pilsudski neovirano prišel s svojimi vojaškimi oddelki v Varšavo.

PO SKLEPU LISTA.

Splošna stavka na Angleškem je končana. Med vrhovnim vodstvom strokovnih organizacij in vlado je prišlo do sporazuma, nakar je bila splošna stavka ustavljena. S sporazumom se obvezuje vlada, da bo izplačevala subvencije pasivnim rudnikom, da se revizija prejšnjih mezd za enkrat še ne izvrši, da se brezposelnim delavcem prizna brezposelna podpora in da se v delo ne sprejmejo mlajši rudarji toliko časa, dokler ne dobé starejši dela. Delavstvu so bile priznane še razne druge koncesije. S splošno stavko je angleško delavstvo doseglo precejšnje uspehe.

Klic reduciranih.

Iz Jesenice se nam piše:

V petek, dne 7. maja je bilo pri Progovni sekciji Jesenice čez noč vrženih na cesto 162 delavcev. Vse prošnje posameznikov so bile brezuspešne. Večina reducirancev je bilo v železniški službi že po dve leti. Reduciranci se nahajajo v skrajno obupnih gmotnih razmerah. Položaj reducirancev je tem težji, ker ni izgledov, da bi dobili v doglednem času kje drugje zaposlitev. Pri tej priliki se mora priznati, da se je načelnik Progovne sekcije g. ing. Drago Leskovšek zelo trudil, da bi ostali reduciranci še nadalje v službi. Žal je pa bil ves njegov trud zastoj. Naš tovariš J. Poženel je izposloval potom Zveze jugoslovanskih železničarjev, da se je odposlalo na gg. ministra za promet, direktorja dr. Borka in na načelnika ing. Leskovška prošnjo, da se redukcijo prekliče. Prošnja se glasi:

Gospod minister!

Z dnem 7. majem je bilo pri Progovni sekciji Jesenice odpuščenih 162 delavcev. Vzrok: samo ena tretjina odobrenega kredita za budžetno leto 1926/27. Prepričani smo, da s tem ni prizadeto samo bedno, socialno trpeče odpuščeno ročno in duševno delavstvo, temveč tudi sama država kot taka. Globoko smo prepričani, da je s tem dnem na progi področja Progovna sekcija Jesenice ogrožen ves promet, ker se ne bo dalo z še ostalimi delavci izvrševati ona dela, ki so za vzdrževanje prog najbolj potrebna. Iz tega vidika prosimo, spoštovani gospod minister, da ukrenete vse potrebno, da se izogne železnica vseh nesreč, ki bi nastale radi premalo nakazanega kredita. Ker vidimo in poznamo v osebi gospoda ministra socialno se zavedajočega človeka, smo prepričani, da bo kmalu ugodno rešil našo obupno prošnjo in zopet zaposlil vse odpuščene. Bodite, spoštovani gospod minister, toliko dobrosrčni in obvestite nas o Vaših ukrepih pisмено čim preje, kajti verujete, da čakamo na Vaš odgovor z veliko nestrpnostjo.

V nadi, da se bo cela stvar za nas in za železnico ugodno rešila, sprejmite, gospod minister, naš iskren pozdrav našega osobitega globokega spoštovanja.

Jesenice, dne 9. maja 1926.

Odpuščeni uslužbenci.

Upamo, da se bo upravičeni prošnji v polnem obsegu ugodilo.

ZAHTEVAJTE POVSOD „NOVO PRAVDO“!

ARGUS je naš najboljši domači informacijski zavod.
ARGUS ima v vseh krajih zanesljivo zastopništvo.
ARGUS obvešča o vsem, zlasti o imovinskem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privat. oseb.
ARGUS ove informacije so vedno točne, izčrpne in hitre.
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ulici 11 Beograd.
ARGUS ov telefon je 6-25, njegov brzojavni naslov Argus.

Tedenske vesti.

— **Osemurnik v trgovinah.** Gremij ljubljanskih trgovcev je sklenil, da se uvede deseturno delo v trgovinah. Sklep gremija je bil izvršen proti volji pomočnikov in kakor sedaj govore poročila tudi proti volji trgovcev samih. Tako so manufaktursti že pristali na to, da bodo imeli še naprej odprte trgovine le 8 ur. Pričakujemo, da bodo manufaktursti sledili še ostali trgovci in da bo s tem razveljavljen skrajno neumesten in reakcionaren sklep Gremija ljubljanskih trgovcev.

— **Podržavljenje tovarn za izdelovanje vžgalic.** Uprava državnih monopolov proučuje načrt, da bi se vse tovarne vžgalic in cigaretne papirja — podržavile. Kakor je podržavljenje poždravljati, se pri nas nič kaj ne veselimo, da bi država izdelovala vžgalice in cigaretni papir, ker bi bilo potem vse to gotovo slabše in dražje kot je pa že sedaj.

— **Mednarodni kongres za moralno vzgojo** bi se imel vršiti v Rimu. Večina povabljenih učenjakov je pa izjavila, da fašistični Rim pač ni primeren za kongres, ki bi naj skedpal o — moralni vzgoji. Kongres je bil nato preložen za nedoločen čas.

— **Pogreb rudarja Markotiča.** Vsled zadnje rudarske katastrofe v Mostarju preminuli rudar Markotič je bil pokopan ob velikem spremstvu delavstva. Pozornost je vzbujal venec, ki je imel trak z napisom: »Zapljenjeno. Radniški proletarijat.« Policija je namreč zaplenila in prepovedala napis: »Žrtvi kapitalizma. Radniški proletarijat.«

— **Hladilnice** namerava zgraditi sarajevska občina pri svoji klavnici. V Ljubljani bodo hladilnice zgrajene že to jesen.

— **Kovan drobiž.** Te dni se izroče v promet novci po 25 par. Papirnate novčance po 25 par se istočasno vzamejo iz prometa. Za 12 in pol milijonov dinarjev je nakovanih 25 parskih novcev.

— **Nova knjiga.** Izšla je dr. Albin Ogrisova knjiga »Politične stranke«, ki je prvi slovenski strogo znanstveni spis, ki razglablja vsestransko in temeljito problem političnega strankarstva. — Kdorkoli se le nekoliko zanima za politična vprašanja, ne more preko Ogrisove knjige. Knjiga stane 42 Din, za drž. uradnike in dijake pa 32 Din. Naroča se pri pisatelju v Ljubljani, Ciril-Metodova ulica št. 19. Nakup knjige zelo priporočamo.

— **Kongres bančnih uradnikov** se vrši 23. t. m. v Beogradu. Na kongresu se bo poleg strokovnih in organizatornih razprav vodila tudi debata o reguliranju plač bančnih uradnikom.

— **Iz zdravstvene službe.** Oblastni sanitetni referent dr. Vladimir Katičič je prestavljen iz Ljubljane v Zagreb. Dr. Milan Vukičević je pa prestavljen iz Niša v Ljubljano, kjer prevzame dr. Katičičevo mesto. Zakaj se slovenskega zdravnika ne imenuje za sanitetnega referenta?

— **Komunistična afera.** V Novem Sadu je višje sodišče potrdilo razsodbo, s katero sta bila obsojena komunisti Dušan Pnač in Ivan Sašić na štiri leta ječe, ker sta v Južni Bački vršila komunistično propagando in nabirala prispevke za Ljeningov fond.

— **Korupcija vsepovsod.** Bivši pomočnik finančnega ministra Josip Stojanović je obljuboval in tudi podeljeval dovoljenja za točenje alkoholnih pijač, če se mu je stisnilo v žep 80.000 Din. Stojanovića so upokojili! Tako poroča beogradski »Naš glas«.

— **Uradniška diferenca.** Na to svojo zahtevo in zakonito priznano pravico je uradništvo že pozabilo ali celo morda resigniralo v prepričanju, da pri nas itak noben korak nič ne pomaga. To pa je popolnoma napačno in zgrešeno. Bolj kot kdaj prej bi morali uradniki ravno sedaj zahtevati izplačila. Saj je v finančnem zakonu za leto 1926-1927 vendar postavljen v proračun finančnega ministra sicer minimalni znesek 10 milijonov dinarjev, vendar je to že nekaj — bolje kot nič. Uradništvo mora sedaj kot en mož složno zahtevati takojšnjega izplačila, saj teh 10 milijonov dinar-

jev. Kateri uslužbenci naj dobe od te vsote najprvo izplačano razliko, je postranska stvar. Glavno je, da se z izplačilom takoj prične, in da denar ne zgine v beograjska nenasitljiva žrela, kakor po navadi.

— **Ribe za Beograd.** Prav je, da vlada skrbi za ceneno oskrbovanje ljudstva z živili in za povzdigo dalmatinskega ribarstva. Prav je, da so omislili v železniškem ministrstvu za prevoz rib iz Dalmacije v Beograd poseben nalašč zato z vsemi pripravami opremljen vagon. Beograščani bodo tako prišli do cenenejšega mesa, po katerem bo segalo zlasti ubožnejše ljudstvo. Ravno tako prav pa bi bilo, če bi se tak moderen voz priklopljal tudi brzim vlakom za Slovenijo, preko Ljubljane, Celja v Maribor, kjer bi medpotoma vsa važnejša mesta parkrat tedensko lahko prejemala dobre, sveže ribe, katerih bi en vagon ne bilo preveč. In našim revnim ljudem, ki jih je tudi mnogo, bi bilo zelo pomagano.

— **O »Delavski politiki« pravijo:** »Delavski politiki« je odpovedal svoj kredit g. Anton Kristan. List je moral prevzeti nov konzorcij. Takoj nato je moral povedati nov konzorcij, da »Delavska politika« ne more več dnevno izhajati, kvečjemu dvakrat, ali samo enkrat na teden... Pa so gospodje pri »Delavski politiki« drugim pisali parte in pri tem pozabili, da so sami že zdavnaj v politični roportarnici, z »Delavsko politiko« vred.

— **V zaporu in vendar so še kradli.** V Skoplju je iz centralnega zapora ušlo pet opasnih zločincev. Tri zločince so kmalu zopet ujeli, dočim dveh še dosedaj niso našli, in sicer nekega žandarmerijskega podnarednika in vojaškega narednika. Ta dvojica je bila dalje časa zaprta v vojaških zaporih v Skoplju. Vojaški zaporji so pa tako slabo zastraženi, da je zaprta dvojica vsako noč uhajala iz zapora, kradla in ropala po Skoplju in se proti jutru s plenom zopet vrnila v zapore. Policija je prišla na sled tatvinam šele potem, ko je dvojica že šestkrat zapustila zapore. Pri preiskavi so našli v zaporu vse ukradene stvari. Orožniški in vojaški podčastnik sta bila nato prevedena iz vojaškega v centralni zapor, od kjer sta pa ušla in jih še sedaj niso našli.

— **Izginuli briljanti.** Neki Leo Haas iz Budimpešte je prosil v Subotici, da se ocarini njegov kovček, v katerem je bilo 103 briljantov v vrednosti 250.000 Din. Carinarica v Subotici je briljante sprejela, zapečatila in odpremila v Beograd, kjer se bi naj izvršilo zacarinjenje. Ko so na beograjski carinarici odprli kovček, so videli, da je prazen. Briljanti so med potjo izginili, kam, to bo dognala preiskava.

— **Družba sv. Mohorja** v Prevaljah je natisnila in pravkar izdala nemško-slovenski del obrtne, trgovinske, tvorniške in železniške terminologije, ki jo zbral profesor H. Podkrajšek. S to knjigo bo ustrezno vsakomur, ki je doslej zastavljal račune, proračune in druge v obrtno in trgovsko stroko spadajoče spise, pa ni mogel pogoditi pravega izraza za to, kar je hotel zapisati. Prav to neznanje je mučilo tudi trgovce in tvorničarje, pisarne in urade. Podkrajškova lično opremljena terminologija pa podaja na 17 tiskovnih polah toliko gradiva, da bo z njo zadovoljen vsak. Priporočamo jo prav toplo. Dobiti jo je v vsaki knjigarni za 60 Din.

— **Konec sveta.** Listi poročajo o neki prerokbi iz leta 1763, ki jo je napisal neki kapucin v Italiji ter so jo našli baje šele sedaj. Vse prerokbe do sedaj so se splošile, tako različne revolucije in svetovna vojna, pri kateri se je zmotil za eno leto. Za bodoče pa so prerokbe strahovite. Med drugim napoveduje neznani mož dvamesečni solnčni mrk leta 1990, še prej razne potrese in povodnji, delno pogrezenje zemlje in leta 2000 pa konec sveta. — Čudno, da niso teh prerokb že našli prej. Takih prerokb bi lahko napisali dosti tudi mi. Begati ljudi s takimi oslartijami, pa bi se lahko prepovedalo.

— **Morilec Janez Jarc,** ki je, kakor znano, bil osumljen umora 22letne Angele Kopačeve v Vašah pri Medvodah, je zaupno priznal svojo krivdo nekemu sojetniku. Jarčev sojetnik je namreč prišel pred nekaj dnevi na prosto in premišljeval, bi li ovadil Jarca zaradi njegove skrivnostne izpovedi in ker se le ni mogel premagati, je izdal najprej to tajnost svoji sestri. Govorica se je hitro širila in je prišla do znanja tudi državnemu pravdnistvu.

— **Byrd in Amundsen na severnem tečaju.** Za zavzetje severnega tečaja so se letos vršile velike predpriprave. Amerikanci so poslali ekspedicijo pod vodstvom poročnika Byrda, dočim je drugo ekspedicijo vodil Amundsen. Byrdove predpriprave za polet na severni tečaj so se vršile skoraj neopaženo, dočim se je o Amundsenu veliko pisalo, prav posebno so zanj delali reklamo Italijani, ki so Amundsenu dali na razpolago zrakoplov. Byrd je poletel na severni tečaj z aeroplanom dne 10. t. m. in dosegel svoj cilj ob najlepšem vremenu. Za polet tja in nazaj je potreboval 15 ur. Byrd trdi, da na severnem tečaju ni celine. Za Byrdom je poletel z zrakoplovom na severni tečaj dne 12. maja Amundsen in tudi dosegel svoj cilj. Podrobna poročila o poletih obeh drznih raziskovalcev na severni tečaj dosedaj še niso znana. Poleti imajo predvsem značaj znanstvenega raziskovanja.

— **Proces zaradi ponarejanja francoskih bankovcev** se sedaj vrši v Budimpešti. Proces je sicer zanimiv, ker prihajajo na dan skrbno pripravljene izjave prič, ki navidezno obtežujejo visoke plemenitaške osebe in celo državnike, vendar se cela stvar zavija obenem v meglo. Celemu svetu se skuša dokazati, da je bila cela zadeva namenjena v najplemenitejše državne in nacionalne namene, čeravno bi bili lahko pri tem izzvani mednarodni konflikti. Kakšen bo konec tega procesa, bomo videli tekom tega meseca. Kakor pa se vidi že sedaj, po celem grmenju ne bo dosti dežja. Vse bodo potlačili.

— **Sneg v Italiji.** V Italiji so občutili zadnje neugodno vreme vse hušje, kakor pri nas. Mi smo bili deležni samo dežja, medtem ko je v Italiji v mnogih krajih padel sneg, imeli so točo in mraz, ki je občutljivim kulturam tudi napravil precej škode. Iz opasnosti pa tudi pri nas še nismo, ker je v planinah precej nizko zapadel sneg ter obstoja nevarnost, da dobimo te dni slano, ki bi zelo pokončala vso zgodnjo kulturo.

— **Operacija v svrhu pomlajenja.** V Budimpešti so izvršili prvo operacijo v svrhu pomlajenja na nekem 76letnem možakarju. Pravijo, da je operacija srečno prestal in da se bodo v 6 tednih pokazali uspehi. Pri operaciji so porabili izredno količino narkoze.

— **Umor očeta, da se je oprostil vojaščine.** V Španiji je neki mladenič dogovorno z materjo umoril svojega očeta, da bi se odtgnil vojaški službi. V Španiji je v veljavi zakon, da vdova lahko doseže vojaško oprostitev za najstarejšega sina.

— **Senovo pri Rajhenburgu.** Dne 9. maja 1926 je imel novo izvoljeni odbor »Nar. strokovne zveze« na Senovem prvo sejo, na kateri se je razpravljalo o najvažnejših tekočih zadevah delavstva. — Med delavstvom vlada veliko zanimanje za to strokovno organizacijo, kar priča uspehi, da se priglašajo vedno novi člani. — Taka strokovna organizacija je bila pri nas zelo potrebna in odbor bo imel vedno dovolj dela za dobro delavstva. — Odbor bo poskrbel, da bodo vedno vse važne stvari objavljene v strokovnem glasilu. Nekaj novih naročnikov — stalnih — je že priglašenihi.

Dne 30. maja 1926 bo imela »Nar. strokovna zveza Senovo« sestanek članstva ob pol 4. pop. v rudniški restavraciji. Pride delegat iz Ljubljane. Za sestanek se že sedaj vrši živahna agitacija in upamo, da bo udeležba lepa. — Naša naloga je, da razširjamo glasilo naše strokovne organizacije in da s pozitivnim delom pridobivamo članstvo.

— Amerikanskim gostilničarjem gre tudi dobro. 300 amerikalanskih gostilničarjev je napravilo izlet v Evropo. Sedaj se nahajajo na Dunaju. Dunajčani, ki se na tako stvar razumejo, so tem Amerikancem napravili veličasten sprejem.

»Brezalkoholna Produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/36 pošlje vsakemu naročniku »Nove Prave« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo Vam žal!

Ljubljana.

— Ljubljanska posebnost je prelaz ozir. železniške zapornice preko Dunajske ceste. Prolet, ki tam vedno bolj narašča, se od dne do dne bolj komplicira in to po nerodnosti ali bolj rečeno vsled brezobzirnosti železniških organov. Tako se je 8. t. m. pripetilo, da so (po čegavi krivdi, naj ugotove kompetentni gospodje) krog pol 8. ure jutraj 15 minut pred odhodom nekega tovornega vlaka zaprl prelaz. Tekom četrte ure se je na obeh straneh prelaza nabralo polno vozov, avtomobilov, biciklistov in pešcev, ki so v prerekanju z železniškimi čuvaji nestrpno čakali odrešitve. Če to ni brezobzirnost, da se pred odhodom tovornega vlaka četrte ure preje zapre cesta, potem človek res ne ve, kaj bi rekel. In te ljubljanske posebnosti ne bo konca, ker se nihče ne briga, da bi jo odpravil. Smo mnenja, da je dovolj močno zainteresiranih korporacij v Ljubljani, ki bi bile tako rekoč primorane podvzeti prav energične korake, da se ta posebnost odpravi. Glavno besedo pa bi morala imeti seveda mestna občina.

— Občni zbor hišnih posestnikov. Pretečeno nedeljo se je vršil v Ljubljani z velikim pompom oznanjevanje občni zbor hišnih posestnikov, ki je imel predvsem nalogo, dati močnega poudarka zahtevi po odpravi sedanjega stanovanjskega zakona, ki da je »nasilstvo« nad hišnimi gospodarji. Občni zbor je bil boljši klaverno obiskan. Poročilo o novem stanovanjskem zakonu in pa zlasti predlog k temu od strani društva, ki se pošlje na vse strani v Beograd, je bilo seveda animirano sprejeto. — S tem pa še ni rečeno, da bo današnji stanovanjski zakon že čez par mesecev odpravljen in da bo novi zakon prav tak, kot si ga želijo hišni posestniki. Prepričani smo, da bo Beograd tudi še v bodoče znal preudariti resnost tega socialnega zla, ki se tudi kljub zidavi še ni toliko zboljšalo ali spopolnilo, da bi se lahko dalo prosto pot posestnikom.

— Častno predsedništvo letošnjega ljubljanskega velesejma. Dne 7. t. m. se je vršil občni zbor Ljubljanskega velesejma, na katerem se je soglasno izvolilo za častnega predsednika gospoda dr. Ivana Krajača, ministra trgovine in industrije. — Nadalje se je izvolilo v častno predsedništvo gg. poljedelskega ministra Ivan Pucija, velikega župana ljubljanske oblasti dr. Vilko Batiča, velikega župana mariborske oblasti dr. Otmar Pirkmayerja, predsednika gerentskega sveta Ljubljane dr. Dinko Puca in dvornega svetnika dr. Rudolfa Marna. Upamo, da bo letošnja velesejmska prireditel, za katero vlada tolikanj zanimanja, izpadla vsestransko dobro, tako moralno kot materialno.

Ptuj.

O binkoštnih pohitimo v Ptuj na glavno zborovanje naše strokovne organizacije in k razvitju prapora naše vrle ptujske podružnice.

Ker smo prepričani, da malokdo izmed nas pozna Ptuj in njega krasoto ter zgodovinsko pomembnost, se nam zdi potrebno napisati o tem lepem zgodovinskem mestecu par besed.

Ko odideš s postaje Sv. Lovrenca na Dravskem polju in se približuješ Hajdini, zagledaš od daleč slikovito in lepo mesto z mogočnim gradom nad seboj. Iz vlaka vidiš Ptuj. Čim bližje si Ptuj, tem veličastnejši je pogled na to res lepo mesto, ki ima slikovito lego ob široki Dravi in leži pod okriljem grofovskega grada.

Ptuj ni velik, a je zato staro zgodovinsko mesto, ki ima vse polno zgodovinskih spomenikov. Oglejmo si na kratko, kaj vse nam nudi pogled v to mesto.

V neposredni bližini Ptuja leži Hajdina, h kateremu prideš preko slikovitega dravskega mostu, ki ima sam na sebi še spomine iz rimske dobe. Pred vojno je Muzejsko društvo izkopal v Hajdini dva dobro ohranjena starinska templa, posvečena od rimskih legij prevzetemu perzijskemu bogu Mithri. Po izjavi strokovnjakov sta oba templa najinteresantnejša v naši državi in celi Srednji Evropi sploh. V Hajdini najdemo več takih rimskih spomenikov, ki nas spominjajo na rimsko dobo in rimske mogočnejše, ki so pred stoletji gospodarili v Poetoviji, sedanjemu Ptuj.

Zelo zanimiv je ptujski muzej, ki je poln rimske umetnosti in starin. Pa tudi mesto samo izgleda kot starinski muzej, ker naletiš ob vsakem koraku na kaj zgodovinskega. Okolica cerkve in cerkev sama je zgodovinska starina. Pri mestnem stolpu stoji še danes sramotni kamen, ob katerega so izpostavljali svoj čas zločince. Na vzhodni strani mestnega stolpa najdemo celo vrsto različnih spomenikov, na severni strani vidimo zaobljubni oltar Serapida. Dalje najdemo nagrobnik legionarja Caia Rufija. Po mestu samem najdeš tu in tam starinske spomine, vzdane v vrtno ali hišne zidove. V desni steni na stopnicah, ki drže od stolne cerkve na Florjanski trg vidiš relief: pes na sledu za zajcem; na vogalu Cankarjeve in Vošnjakove ulice marmornat čok z reliefom Erosa, ki jezdi delfina. Na dvorišču hiše v Prešernovi ulici 27 kamnitega leva.

Na ptujskem gradu imamo tudi vse polno starin. Najzloznejša pot na grad je ona, ki vodi s cerkvenega trga po Grajski ulici in pripelje po prekritih stopnicah do zahodnih vrat. V Grajski ulici 4 najdeš vzdani odlomek zaobljubnega oltarja v stopnišče. Posvetil ga je Tiberius Claudius Rufus, cesarski procurator. Na grajskem dvorišču najdemo tudi nekaj rimskih starin, ki so vredne ogleda. Raz grada uživaš diven pogled na Ptuj in njega okolico.

O Ptuj pisati je težko in zamore to storiti samo zgodovinar. Za točen opis Ptuja potrebujemo celo knjigo, kakor jo je izdal M. Abramčič in iz katere smo mi povzeli vsaj nekaj malega, da opozorimo vse udeležnike, ki polite o binkoštnih v Ptuj na zgodovinsko važnost in znamenitost tega mesta, v katerem so svojčas gospodarili Rimljani.

Udeležniki ne smejo zlasti pozabiti, da je bil Ptuj svojčas zagrizeno nemško gnezdo, kjer so naši ljudje bili pravcato bitko za svoj obstanek. Danes je Ptuj naše dično in lepo obmejno mesto, ki leži ob skrajnem obrobku Slovenskih gor in ima divno romantično lego.

Kdor si o binkoštnih ogleda Ptuj, ga zlahka ne bo pozabil in bo porabil še marsikako priliko, da pohiti v goste k našim vrlim Ptujčanom.

Maribor.

— Petindvajsetletnica. Zaslužna dramska umetnica gospa Berta Bukšekova proslavi v torek, dne 18. maja v Narodnem gledališču v Mariboru svojo petindvajsetletnico neprestanega umetniško-igralskega delovanja. Pri tej priliki se vprizori »Marija Stuart«, Schillerjeva petdejanska tragedija v prevodu Ottona Župančiča. Slavljenka igra naslovno vlogo. Režira Rado Železnik.

— Krščanski socialisti in stanovanjska beda. Ob času volitev so klerikalci tudi v Mariboru bili posebno radodarni z izražanjem usmiljenja do brezstanovanjcev. Seveda pa od samih obljub nimajo brezstanovanjci prav ničesar. Kako mislijo v resnici o rešitvi stanovanjskega vprašanja, to so pokazali s svojim zakonskim načrtom v kratki dobi Davidovič-Koroščeve vlade. Ta njihov stanovanjski zakon bi bil kakor še dobro v spominu, še slabši, kakor je sedanji. Komaj je ta zakon stopil v veljavo, so bili mariborski krščanski socialisti prvi, ki so pričeli izvajati vse ostrine tega zakona napram najemnikom. Naj navedemo samo

en primer: Po nesrečnem koroškem plebiscitu je iz Velikovca v Maribor prbežala šivilja Š. s svojo hčerjo. Pokojni škof se je begunke usmilil ter jo sprejel v pritlično stanovanje stolnega kapitlja, kjer ji je potem tudi stanovanjski urad priznal pravico do stanovanja. Komaj se je novi škof dobro vsedel, se je že pričel zanimati tudi za stanovanjske razmere v cerkvenih poslopih. To je sicer lepo, ampak lepo ni, kako je škof to svojo skrb udeležil napram omenjeni ženski. Ker se na prve opomine za izselitev ni mogla odzvati, ji je škof ravno za božične praznike po odvetniku dr. Jurvanu odpovedal stanovanje, in sicer bi morala najkasneje ravno za Novo leto stanovanje izprazniti. Vse njene prošnje osebno pri škofu niso zmogle nič. Ko se ga je drznila opozoriti na krščansko ljubezen do bližnjega, je odgovoril: pa Vi napram meni izkazuje krščansko ljubezen, ko mi pa že toliko mesecev nagajate in nočete izprazniti stanovanja, ki ga nujno potrebujem... Nič ni pomagalo, da mu je vsa v obupu dokazovala, koliko se je že pri stanovanjskem uradu potrudila za drugo stanovanje, škof je vztrajal, da mora do Novega leta zapustiti cerkveno hišo. Pri nato sledeči razpravi na sodišču je škof zvedel, da celo sicer kruti zakon prepoveduje deložacijo od božiča do 20. januarja. Torej škof je celo zahteval deložacijo v času, ko ni bil v to po zakonu upravičen, kaj šele da bi opozarjali, da je s stališča krščanstva vendarle malo čudno, da se deložacije vrše na zahtevo škofa v času božičnih dni, ki so posvečeni ljubezni do bližnjega in božjemu miru na zemlji.

— »Greh«, ki ni bil vreden greha. Cerkevnikov najnovejši »Greh« je v Mariboru še preje kot smo pričakovali našel nepreslavni konec. Že prva repriza je bila skoro prazna. S tem je bilo to sicer umetniško dragoceno delo za Maribor odpravljeno. Naša kritika se je izkazala kot pravilna. Gospod Cerkevnik naj si vbodoče raje ogleda realno, vsakdanje življenje, pa ne bo v največjih pogreških zagrešil takega greha, kakor ga je v svoji tragediji »Greh«. — Bolje je uspela Fuldova veseloigra »Ognjenik«.

— Poslovanje bolniške blagajne. Tovariš iz Konjic nam piše: Sem član bolniške blagajne. Mesečno plačujem 35 Din. Prav redkokdaj sem bolan. Nikoli nisem dobil od bolniške blagajne nobenega prispevka. Žalibog sem pa sedaj zbolel na revmatizmo. Dne 28. aprila sem se javil bolnega, dne 6. t. m. sem se pa javil zopet zdravega, četudi še nisem popolnoma okreval. Od 28. aprila do včeraj 4. maja sem bil v postelji. Gospod zdravnik mi je pa pisal, da sem že bil 1. maja zdrav in da nisem upravičen do bolniških prispevkov. Moram reči, da take zdravnikove izjave nisem pričakoval. Godi se mi velika krivica. Če je človek resnično bolan, bi vsaj pričakoval, da dobi bolniški prispevek. Zakaj smo pa potem zavarovani, če se nam ne bo v bolezni priskočilo na pomoč. (Opomba uredništva: Pritožbo našega tovariša smo odstopili ravnateljstvu okrožnega urada za zavarovanje delavstva, da preišče slučaj in ukrene vse potrebno, da bodo pravice našega tovariša v polnem obsegu zaščitene.)

Akcijski odbor v Rajhenburgu Senovo. Dne 3. maja 1926 se je ustanovil za rudniški okoliš Rajhenburg-Senovo »Akcijski odbor«, sestavljen iz vseh političnih in strokovnih organizacij, kateri ima namen, posredovati za reducirano delavstvo in uradništvu ter olajšati njih obupno socialno stanje. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik Zobenica Bogdan, podpredsednik Brilej Milha, tajnik Jeriček Blaž, odborniki: Petretič Ludvik, Sadar Leopold, Rainer Milan, Škoberne Jože, namestniki: Rihtar Jože, dr. Benedičič Franjo, Demšar Lovro, Sadar Anton, Baš Franc, Kovačič Peter, Satler Leopold. Akcijski odbor ima v ponedeljek, dne 10. t. m. točno ob 7. uri zvečer v rudniški restavraciji na Senovem prvo redno sejo. Prosi se vse gg. odbornike za točno udeležbo. — Predsedstvo.

Pogovor o tem in onem.

Kazen splavljenja plodu se povsem omiljava.

Pristojni odsek nemškega parlamenta se je pretekli mesec bavil z vprašanjem kaznovanja splavljenja človeškega plodu. Prvotni socijalistični predlog, po katerem bi naj bilo splavljenje, če se je izvršilo po državno priznanem zdravniku prve tri mesece nosečnosti, sploh nekaznjivo, je bil sicer odklonjen, toda sprejet je bil naknadni socijalistični predlog glede znatnega omiljenja kazni. Medtem ko se je dosedaj kaznovalo splavljenje do 5 let težke ječe, grozi sedaj za to dejanje samo zaporna kazen, katere najdaljši rok ni ugotovljen, tako da se lahko porabi tudi najmanjša mera: 1 dan zavora. Po statističnih podatkih je bilo v Nemčiji še l. 1923 obsojenih radi splavljenja 23 oseb na težko ječo, 252 oseb na leto dni zavora, 1444 oseb na zapor od 3 mesecev do 1 leta in 1769 oseb na zapor pod tremi meseci. Sklep omenjenega odseka pomenja torej znatno omiljenje.

Neprimerno globlje izpremembe v temu pogledu pa nameravajo izvesti v Češkoslovaški republiki, kjer veljajo v tej stvari danes še, kot tudi pri nas, še vedno staroavstrijski kazenski predpisi. Po predlogu za novi kazenski zakonik bo splavljenje nekaznjivo, če ga opravi zdravnik v svrhu, da ohrani nosečo žensko pred življenjsko nevarnostjo, če je bila noseča ženska oplojena na kazniv način (n. pr. potom posilstva), če obstoji nevarnost, da bi bil otrok telesno ali duševno dedno obremenjen, če ima noseča ženska že tri lastne otroke, za katere mora skrbeti, ali pa če je rodila že 5 otrok in se po njenih socialnih razmerah ne more zahtevati od nje, da bi rodila še nadalje otroke. Za nekaznjivost je v teh slučajih potreben pristanek noseče ženske, če je slaboumna, pa njenega zakonitega zastopnika. To so določbe, ki priznavajo socialne in moralne zahteve. Kako na žalostnem smo pa v tem pogledu še pri nas, kjer bodo bogve koliko časa še veljali zastareli avstrijski zakoni.

Ureditev Združenih držav ameriških.

Prijatelj iz Amerike (Cleveland) nam piše: »Če vprašamo Evropejca, ki slučajno pride na obisk v Ameriko, kakšno državno obliko ali tvorbo imajo United States of America, odrezal se nam bo: »To je federativna republika.« To pa ni resnica. Združene države so personalna država, na unija, z enim samim državljanstvom za vse državljane vseh držav te unije, z enakimi dolžnostmi in enakimi pravicami, zajamčenimi v zvezni ustavi na najbolj kategoričen način. Razlika med federacijo in unijo je torej, kakor med dnevom in nočjo.

Meseca septembra leta 1787 so se sestali zastopniki nekaterih severo-amerikanskih držav, da položijo temelj sedanji veliki državni uniji. Bilo jih je 40 po številu, kateri so zastopali 13 vzhodnih držav. Sestavili so ustavo in temeljne zakone, katere je ljudstvo omenjenih držav soglasno sprejelo. Ta ustava je še danes v veljavi, sicer je že zastarela in marsikateri člen ne odgovarja več duhu časa in modernim zahtevam širših demokratičnih mas, kljub temu se lahko trdi, da je še vedno par sto let — pred jugoslovansko.

Najvišja oseba v Združenih državah je predsednik, ki vlada v smislu ustave s pomočjo svojega kabineta, Congressa, najvišjega sodišča in drugih javnih funkcionarjev. Člane kabineta nastavlja predsednik, in sicer izven parlamentarnih krogov, kateri niso odgovorni Congressu, ampak

samo predsedniku, in slednji narodu. Dalje ima predsednik pravico imenovati člane najvišjega sodišča in nižjih zveznih sodišč, javne uradnike, diplomatične in konzularne zastopnike, in s tujimi državami sklepati pogodbe. Predsednik mora podpisati vsak zakon, ki ga sprejme Congress, po prej, ko stopi v veljavo. Ima pravico vetirati istega (odkloniti podpis), če se mu zdi neumesten, ter ga zopet vrniti Congressu. Če ga Congress ponovno sprejme z dvetretjinsko večino, postane pravomočen zakon brez predsednikovega podpisa.

Congress of the United States je najvišje postavljeno telo cele unije in ima moč, kakršne nima noben drugi parlament na svetu. Deli se v dve skupini, v senatsko zbornico in zastopniško hišo (U. S. Senate and House of Representatives). Vsaka država izvoli po dva člana v senatsko zbornico, ne glede na število prebivalcev. Senatorji se volijo vsakih šest let, toda volitve so tako razdeljene, da pride vsaki dve leti ena tretjina senatorjev na novo izvoljenih. Poslanci v zastopniško hišo se volijo vsaki dve leti. Njihovo število je razdeljeno na posamezne države. Na podlagi tako zvanega apportionment acta, katerega je osvojil Congress leta 1911, pride komaj na vsakih 212.000 prebivalcev en poslanec. Država, ki nima omenjenega števila prebivalcev, ima vseeno pravico do enega zastopnika.

Congress of the U. S. je edini faktor, ki ima pravico napovedati vojno tuji državi ter vodi kontrolo nad zvezno vlado in njeno notranjo in zunanjo politiko, kakor tudi na vladami posameznih držav unije. Vse mirovne pogodbe in druge pogodbe bodisi kateregakoli značaja, ki jih sklene vlada s tujimi državami, jih mora Congress odobriti ali pa jih lahko zavrže. Člani vlade (ministri) in drugi visoki državni funkcionarji, ter člani najvišjega sodišča (U. S. Supreme Court) in nižjih zveznih sodišč, ter diplomatični in konzularni zastopniki, katere imenuje predsednik, morajo nastopiti svoje službe samo, če jih Congress odobri. V slučaju, da člani vlade ali kateri drugi javni funkcionarji niso zmogli svojega posla, ali da izkoriščajo svoje položaje v osebne namene in v škodo države, ima Congress moč, da prisili predsednika, da jih odstavi in nadomesti. Congress lahko odstavi tudi predsednika, če se izkaže, da je nezmožen za ta urad.

Vsa javna lastnina, državne finance (dolгови in krediti), vojska, vojna mornarica in državna milica, narodna obramba, prometna sredstva in zasebni monopoli, so pod strogim nadzorstvom Congressa. Congress sklene, vlada mora izvršiti... Nobena vlada ne more razpustiti Congressa, ki se razpusti sam, ko poteče njegov termin. Dan novih volitev je določen v ustavi, in sicer prvi torek v novembru vsakega leta.

Združene države tvorijo 48 držav brez teritorijev. Vsaka ima svoje geografske meje, nikakor pa ne carinskih. Največja med njimi je New York z 11.105.625 prebivalci. Najmanjša je Nevada z komaj 77.407 prebivalci. (Glavno mesto Washington je samostojno in ne pripada nobeni državi. Z okolico tvori tako zvani District of Columbia, ki šteje 497.906 prebivalcev, ter nima nobenega zastopstva v Congressu.)

Vsaka teh držav ima svojo ustavo in zakone, grb, zastavo in postavodajo, ki se imenuje General Assembly. General Assembly obstoji iz dveh zbornic, senata in legislature, ali zbornice poslancev. Nekatere države imajo tudi inicijativno in referendum. Ako državljani niso zadovoljni s kakim obstoječim zakonom, vložijo inicijativni predlog pri državnem tajniku za modifikacijo ali preklie

ttega zakona, katerega mora potem vlada dati pri prvih volitvah na splošno glasovanje ljudstvu. Referendum pa pomeni, da vsi zakoni, ki so vitalnega pomena za ljudstvo, katere sprejme General Assembly, kakor tudi izdajanje državnih in mestnih bondov, kredite za javne naprave in davčne poviške, mora dati vlada ljudstvu na splošno glasovanje, da jih odobri ali pa zavrže. Ustava in vsi zakoni vsake države morajo soglašati z ustavo zveznih držav.

Na čelu vsake države je guverner, ki vodi državne posle s pomočjo svojega kabineta (v ožjem smislu), javnih funkcionarjev, višjega in nižjih sodišč. Vsi javni funkcionarji všteti guverner in njegov kabinet, ter člani sodišča, ki so odgovorni za svoje posle, morajo biti izvoljeni od naroda. Da je državna avtonomija popolna, ima še vsaka država svojo vojsko (States militia), katere se pa ne sme uporabljati za drugo, kakor za vzdrževanje reda in miru. Nobena država nima pravice vtikati se v notranje zadeve druge.

Sumarno torej tvorijo Združene države 48 držav brez teritorijev in District of Columbia, ki so popolnoma neodvisne ena od druge. Imajo 49 vladarjev, ne po božji, ampak po volji državljanov in 49 parlamentov, kateri neodvisno funkcionirajo vsak zase. Prebivalstvo Združenih držav tvorijo vsi mogoči narodi. Zvezni zakonik ne pozna ne kuluka, še manj pa zakon o zaščiti države. Kljub temu Zvezne države nočejo razpasti. Nasprotno so se še vselej in v vsaki krizi izkazale, da so solidne na znotraj in na zunaj, kakor skalovje Gibraltarja. Amerikanci vedo, da se državno edinstvo ne da vzdržati z žandarmerijo in nasilstvom, ampak s pametnimi in vsem enako pravičnimi zakoni ter notranjo državno ureditvijo, kakršno si narod sam želi. Z bajoneti se da mnogo doseči, samo sedeti na njih se ne da...

Ljudje postajajo starejši.

Splošno mnenje, da umirajo ljudje sedaj v manjši starosti, kot v prejšnjih časih, je popolnoma napačno. O bolj ali manj verjetnih svetopisemskih starostih tukaj ne bomo govorili. Povprečna življenska doba v starem Rimu je znašala komaj 18 let, kot je to ugotovil nek francoski učenjak. V Franciji je povprečna življenska doba znašala l. 1789 30 let, l. 1800 32 let, l. 1850 se je zvišala na 37 let, l. 1880 na 40 in pred vojno na 45 let. Svetovna vojna je seveda prevrgla vse statistike in če hočemo dobiti sedaj povprečno življensko dobo, moramo ugotoviti umrljivost v vseh življenjskih vekih.

Točne statistike umrljivosti, ki so osnovane na ugotovitvi starosti, bolezni in poklica, poznamo komaj kakih 50 let. Da dobimo približno predstavo povprečne življenske dobe, lahko vzamemo za podlago življenske dobe znamenitih oseb. In takoj vidimo, da se življenska doba ljudi v resnici vedno bolj daljša. V srednjem veku je znašala povprečna življenska doba znamenitih ljudi 62 let, v 16. stoletju 63½, v 17. stoletju 62½ in je skozi stoletja stalno naraščala in dosegla v sedanjem stoletju 71 let. To dejstvo potrjujejo tudi izkušnje življenjskih zavarovalnic. Omenjeno število iz starega Rima znanstveno ne bo držalo, tudi bo povprečna življenska doba 30. let za Francoze leta 1800 računjena prenizko. Do takih podatkov so prišli statistiki, ker so vračunavali kot stalno vrednoto začasne strahovite izgube človeških življenj po dolgotrajnih vojnah in kužnih boleznih. Naravno pa je, da postaja človeško življenje po napredku moderne medicine in higijene, kakor tudi izboljšanja socialnih razmer in gojitve športa vedno daljše.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, kopirnih in razmnoževalnih strojev, kakor tudi registriranih blagajn. Razne tipke in pisave za pisalne stroje vseh sistemov spremenim po naročilu in vzorcu. Tehn. znamenja.

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica 6, Telefon štev. 980.

LUD. BARAGA

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Mož s krinko usmeri svoje korake dalje. Sedaj je že zopet stari maščevalec. Misli mu uhalajo k novim činom, strašnim kaznim kot si groznejših ni mogoče misliti. In predvsem so njegove misli pri Terezi, ženski, ki je s svojim pojavom tako usodopolno posegla v življenje njegove Ellene. Dali se mu posreči, da to vražjo žensko zopet najde — in kje?

Tajinstveni mož nima pojma, da se v okolici nahaja tudi njegova toli osovražena nasprotnica — nedaleč od Elleninega gradu. Za njeno bivališče doslej še ni zaznal.

Prijateljice.

Na gradu lorda Westona v Weston-Hallu vlada od dneva, ko je bil dvoboj prekinjen, kljub zimi precej soparno ozračje. Služničad hodi preplašeno po sobah in hodnikih, sob, v katerih prebiva mladi gospodar, se pa vse izogiba. Le s strahom se tisti, ki morajo streči lordu, priplazijo v njegove sobe. In zlasti danes se služabniki naravnost boje priti v njegove sobe, če zaslišijo zvonjenje gospodarjevega zvonca.

Zgodaj jutraj je dobil lord pismo in od tedaj tiči neprestano v svojih prostorih. Vsebinska pisma je morala biti vsekakor zelo važna. Kajti lord, ki je bil sicer zelo resen in preudaren mož, radi kake malenkosti ne bi bil tako nataknen kot je bil danes.

Sedaj sedi v svoji sobi in drži v roki dotično pismo. Že nešteto krat je prebral pismo, sedaj pa zopet znova štrli vanj. V pismu stoji, česar se je nadejal, pa tudi bal. Izraz njegovega obraza kaže, da se čuti grozno nesrečnega.

S tihi, tresočim glasom čita še enkrat:

Lordu Westonu v Weston-Hallu.

Že teden dni niste smatrali potrebnim, da bi se le enkrat potrudili k meni, četudi ste morali vedeti, da je moja hčerka, Vaša nevesta, težko obolela.

Hvala Bogu, moj nesrečni otrok je ozdravel. Če se bo pa tudi njegovo srce kedaj pomirilo, pa dvomim.

Čudili se bode, da ne uporabljam več zaupnega Ti. Toda iz vsega, kar sedaj opazam, moram sklepati, da hočete svojo zaroko z mojo hčerko brez vsakega povoda razdreti. Da, brez vsakega vzroka.

Zakaj, to mi je seveda uganka. Beatrica je v svojem srcu in mišljenju ravno tako lepa kot po svoji zunanosti. In da moje premoženje prav nič ne zaostaja za Vašim, Vam pač tudi ne more biti neznan.

Beatrico sem ponovno vprašal, če se čuti krivo, da bi bila napram Vam napravila — četudi še tako malenkosten pregrešek. Toda ona mi je še danes svečano zadržila, da je popolnoma nedolžna. In ker svojo hčerko dobro poznam, ji verujem tudi brez prisege.

Beatrica ni v svojem življenju še nikdar izpovedala neresnice, najmanj pa da bi me skušala varati. Radi tega morem le smatrati, da moje hčerke nikdar niste iskreno ljubili, ali pa da ste izostali radi kake ničeve obdolžitve.

Če je pa slednje viteško, prepuščaj Vamemu lastnemu preudarku. In če me radi tega morda tudi na dvoboj pozovete, mi je vseeno. Kljub starosti se čutim še vedno dovolj krepkega, da branim užaljeno čast svoje nedolžne hčerke.

Kljub ponovnim pozivom mi Beatrica doslej še ni izročila zaročnega prstana. Mislim pa, da ga Vam bom mogel v nekaj dnevih poslati.

Da se po vsem, kar se je pripetilo, odrekam vsakemu nadaljnjemu obisku z Vaše strani, se pač samoposebi razume. S svojo hčerko bi še preje rad odšel na potovanje, potem morete in sicer najkasneje v osmih dneh po svoji uvidevnosti javno razdreti zaroko.

Lord Hudson.

Lord Weston odloži pismo.

»Torej tudi on je prevaran! On, pošteti starček, katerega sem ljubil kot svojega umrlega očeta. Tudi on je nasedel sladkim besedam lepe, toda žal brezsrčne in lahkomišelnice deklice.«

Še enkrat prečita pismo. Čemu neki le ne izroči Beatrica zaročnega prstana očetu? Morda hoče vendarle postati njegova žena? Lord se britko nasmelne. Njegova soproga? Ne, nikdar!

Lord pritisne roko na srce, v prsih čuti tako čudno bol. In tudi ve, zakaj ta bol. Saj še vedno ljubi Beatrico. Noč in dan mu je v mislih, v sanjah vidi pred sabo njen ljubeč obraz, zdi se mu, da jo sliši plakati; — in vendar mu je nemogoče, da bi pohitel k nji. Saj je plemenite krvi, ki še nikdar v svojem življenju ni omadeževal svoje časti. Ali naj si izbere za soprogo deklico, ki je bila ljubica njegovega prijatelja? Ne, nikoli! In vendar ne more krvavečega srca s silo umiriti.

Jasno je zanj, da je Beatrica napram očetu tajila vsako krivdo ter sama sebe naslikala kot nedolžno žrtev. Ali naj preveč zaupljivega očeta pouči o resničnem značaju njegove hčerke? Ne, tega ne more, to mu prepoveduje njegovo viteško čustvo glede časti. On je noče več videti, — hoče pozabiti nanjo. Pozabiti? Da, to je lahko izrečeno, je pa to tudi v stanu izvršiti?

V svojem obupu skoči lord Weston pokonci. Tedaj pa stopi v sobo postarni služabnik Patrik. Boječ se približa svojemu obupanemu gospodarju ter mu izroči na srebrni tasi vizitko.

»Konstanca G...« čita lord docela iznenađen. »Ali hoče dama z mano govoriti?«

»Da, vaša milost! Gospodična čaka v prednji sobi.«

Lord ni tega obiska prav nič vesel. Saj prav dobro ve, da je Konstanca intimna prijateljica njegove neveste. Toda kar tako odpraviti je ne more, to mu že prepoveduje običajna vljudnost. In tako ukaže Patriku, da naj povede mlado damo v salon.

Sedaj je lord zopet sam. Nekam pomirjen hodi po sobi gorindol. Kaj pomeni ta čuden obisk? Ali pošilja Beatrica svojo prijateljico? Lord pozna Konstanco ter ve, da je zelo tiha in krepkosti deklica. Brez dvoma nič ne ve o nepopravljivem pregrešku njegove neveste.

Pogumno odpre lord Weston vrata salona. Ko vstopi, se Konstanca dvigne s sedeža ter se mu nalahko prikloni. Lord jo nemo s poklonom pozdravi, potem pa smrtno blede deklico hitro povede k divanu, sam pa se usede blizu nje na stol.

»Zelo presenečen sem bil,« prične lord, pri čemur se mu jezik nekoliko zapleta, »in — — —«

»To je umljivo,« odvrne Konstanca s precej tihiim glasom. »Tudi jaz sem se le s težkim srcem odločila, da grem semkaj. Toda iz ljubezni do svoje prijateljice sem se z veseljem odločila na težko pot.«

Lordov obraz postane sedaj še bolj mračen. Torej vendarle! Nobenega dvoma več, Konstanca pride od Beatrice. Kot bi ugani la njegove misli nadaljuje takoj Konstanca:

»Vi menite, da me pošilja Beatrica, kajne?« Lord nalahko priklina.

»Potem ste v zmoti. Prišla sem le, ker si hočem priskrbeti pojasnilo o zagonetnem dejstvu.« Lord pazno posluša, Konstanca pa tiho nadaljuje:

»Da, to je povod, da sem prišla semkaj. Gre namreč za ugotovitev tistega lopova, ki je v moji hiši v Dundee izvršil tatvino.«

»Tatvino?«

»Da, vaša milost!«

»In — jaz — — —«

»Da, vi ste edina oseba, ki morda more rešiti uganko. Danes je poteklo ravno deset dni, ko je bil moj prijatelj, ki je bila pri meni na obisku, ukraden dragocen nakit, pšica, ki jo je vedno nosila v lasih.«

Lord Weston postane smrtno blede.

Nehote vstane ter stoji sedaj pred Konstanco, ki mirno upira vanj svoje velike, temne oči.

»Ukraden? Pšica — Beatricin nakit?«

Deklica pritrdi. Tedaj pa se lord britko zasmeji.

»Milostiva gospica, ali vam je Beatrica povedala, da ji je bil nakit — ukraden?«

»Ne samo povedala, marveč sem se tudi sama o tem prepričala; spalnica, kjer je spala moja prijateljica, se nahaja poleg moje. V začetku sem sumila, da je sobarica ukradla nakit, sedaj pa vem, da se je moral tat priplaziti skozi dimnik.«

»Tat — dimnik?« jeclja lord.

Dalje prih.

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan, Ljubljana.

Urednik: Franjo Rupnik, Ljubljana.

Za »Zvezno tiskarno in knjigarno«

Alojzij Höfler v Ljubljani.

INSERIRAJTE V NOVI PRAVDI!

ZVEZNA TISKARNA * LJUBLJANA

WOLFOVA ULICA ŠT. 1.

Izdeluje vsa tiskarska dela: knjige, brošure, časopise, tabele, plakate, pisma, razglednice, umetniške slike, note, trgovske in uradne kuverte, pisma, vizitke, koledarje, strojno numeriranje itd. po zmernih cenah

KARO-ČEVLJI

garantirano priznana
najboljša kvaliteta

MARIBOR

KOROŠKA c. 19.